

GEÇMİŞE HÜCUM: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ARKEOLOJİNİN ÖYKÜSÜ, 1753–1914

Geçmişe Hücum:
Osmanlı İmparatorluğu'nda
Arkeolojinin Öyküsü, 1753–1914
22 Kasım 2011 – 11 Mart 2012
SALT Galata

SALT Galata'nın açılış sergilerinden *Geçmişe Hücum: Osmanlı İmparatorluğu'nda Arkeolojinin Öyküsü, 1753-1914*, arkeolojinin Yakınoğu'daki zengin ve karmaşık hikâyesini seçili arkeolojik bölgeler üzerinden kronolojik bir anlatımla sahneliyor. Yunanistan'dan Mısır'a uzanan geniş bir coğrafyadaki arkeoloji faaliyetlerini sosyal, kültürel ve politik bağlarıyla inceleyen sergi, yaklaşık 200 yıl boyunca Osmanlı topraklarında gerçekleştirilmiş yerli ve yabancı arkeolojik girişimleri irdeliyor. Sergi ayrıca, Batı'nın "klasik dönemin kültürel mirasına" ilgisine odaklı araştırmalara paralel olarak Osmanlı tarih anlatısındaki dönüşümleri kapsıyor; modern anlamda ilk müze olan British Museum ile Osmanlı'nın Evkaf-ı İslâmiye Müzesi (bugünkü adıyla Türk ve İslâm Eserleri Müzesi) arasındaki izleği sürüyor.

Serginin ana malzemeleri, Batılı ve Osmanlı kâşiflerin raporları ile seyahat izlenimlerine ilişkin kitaplar, bölgelerin detaylı çizimlerini içeren planlar ile Osmanlıların, Müze-i Hümayun'un (bugünkü adıyla İstanbul Arkeoloji Müzeleri) kuruluşu itibariyle eski eser mücadelesine dâhil oluşunun izdüşümünü sunan belge ve fotoğraflardan meydana geliyor. Bu malzemeler, Yunanistan, Türkiye, Irak, Suriye, Lübnan ve Mısır'daki önemli arkeolojik kazı alanlarından o dönemde çıkartılıp İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne getirilmiş objeler ile destekleniyor .

Serginin ana temasını ise geçmişe yönelik ilginin 18. yüzyılın ortalarından itibaren bir "mücadele" alanına dönüşmesinin hikâyesi oluşturuyor. Bu dönüşümün temelinde, Avrupa'da uygarlığın kökenlerini antik kültürlerde arama iddiasına hizmet eden arkeoloji

faaliyetlerinin, 19. yüzyıl itibariyle emperyalist projelere dâhil edilmesi yatıyor. Osmanlıların arkeoloji arenasında yer bulmaya başlaması da, yine bu emperyal iddialara paralel olarak ortaya çıkan tarih bilincinin yükselişine dayanıyor. Arkeolojiye bakışın geçirdiği bu dönüşüm, sergide Avrupalı ve Osmanlı aktörlerin aralarındaki etkileşime vurgu yapılarak inceleniyor.

Geçmişe Hücum, Zainab Bahrani, Zeynep Çelik ve Edhem Eldem tarafından kavramsallaştırılıp hazırlandı. Grafik tasarım çalışmalarını Aslı Altay yürüttü. Celine Condorelli'nin enstalasyonu, serginin destek yapısı işlevini görüyor. Mark Dion ve Michael Rakowitz'in özel olarak hazırladığı iki enstalasyon ise, serginin kavramsal altyapısının öne çıkardığı bazı meselelere gönderme yaparak, arkeolojiyle ilişkimizi ve bu dala dair gündelik algımızı ele alıyor.

Sergi kapsamında ayrıca, Bahrani, Çelik ve Eldem'in editörlüğünü yaptığı, çeşitli disiplinlerden 15 yazarı bir araya getiren aynı adlı bir kitap Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanacak. Kitap, bir sergi kataloğundan ziyade, serginin kavramsal çerçevesi içerisindeki konulara farklı ülkelerden farklı bakış açıları sunan kapsamlı bir yayın şeklinde hazırlandı.

Katkıları için teşekkürler:

İstanbul Arkeoloji Müzeleri, İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümü, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi, Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, Özel Amerikan Robert Lisesi Kütüphanesi, Royal Academy of Art, The Wallace Collection, National Museums Liverpool, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Babajım İstanbul Studios ve Mastering, Zainab Bahrani, Zeynep Çelik, Edhem Eldem, Bahattin Öztuncay.